

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
22 Maiu st. v.
3 Iunie st. n.

Ese în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 21.

ANUL XIX.
1883.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

Regina florilor.

Ntr'o dulce, caldă sêră, cum sânt serile de vêră,
Me plimbam printr'o grădină pe-o cărare solitară,
Ce l'a stelelor lumină
(Ca un șerpe misterios)
Se perdea prin êrba plină
De flori pline de miros.

Florile-adormise tôte și visau în nemișcare,
Num' o rosă sta deșeptă, versând lacrimi de 'ntristare.
O priviam cum, veștedită,
În jos fruntea-și inclină
Și cu inimă cernită
Tainic astfel suspină;

„Eu, ce-am fost între flori cândva o regină adorată,
Cu coróna fără sêmên a frumșetei coronată,
Unde-i ați corónă-mi ôre,
Unde-i frumuseța mea?
Unde-i rumena colóre
Ce pe față-mi strălucia?

Unde este de pe buze-mi acea magică zimbire,
Ce făcea odinioară lumea 'ntrégă să m'admire?
Unde-i ați parfumul ôre
Ce nutriam în sinul meu,
Farmecând și mândrul sóre
Și pe ênsuși Dumneșeu?

Unde-s Dómne, acele țile de amor, de fericire,
Când credeam în tinerețe ca 'ntr'un dar fără sfêrșire?
Când gândiam că sóre, lume,
Pentru mine s'au creat,
Și-al meu farmec fără nume
Va fi vecnic admirat?

Când de-albine și de fluturi cete mândre, sburătóre,
M'adorau cu blânde șopte, 'ca pe-o țină 'ncântătóre;
Și copile grațioșe
Me căutau arđend de dor,
Spre-a le face mai frumôse,
Împodobind fruntea lor?

Au trecut acele țile! Tinerețe-amor, plăcere,
S'au sfêrșit de-odată tôte, ca un vis, ca o părere...

Din a vieții fericire
Ce 'mbêtase al meu sin,
Ce am ați?... O suvenir,
Și în suflet — un suspin.

Ah! de ce mi-ai dat, o! Dómne, țile, farmec, zimbet mie,
Decă m'ai lipsit de dorul de-a le păstrá în vecie'
Decă am ca nor de cêță —
Sê me sting acuși în vânt,
Făr' a lăsá după vieță
Nici o urmă pe pământ?'

Astfel rosa, versând lacrimi. Êr o stea suridétóre
Î șoptesce din nălțime: „Îndeșert, plângi, tristă flóre!
Ați plăceri, mâni jale, chin,
(Cer noros după senin)
Ați vieță, mâne mórte:
Asta-i legea crudei sórte.

„Fericit cine-și redică, înainte de-a apune,
Monument etern sub sóre prin a sale fapte bune!
Cine pôte vesel țice,
Bënd al morții trist păhar:
Cât am stat în lume-aice,
N'am viețuit însădar!'

P. Dulfu.

Amintiri din vremuri.

(Pagine din vieța lui Depărățeanu.)
(Urmare.)

Acésta amară ironie, din partea unui om despre care credea ea că putea, mai bine de cât ori-cine, s'o înțelegă, căđu ca o picătură de apă rece pe inima ei aprinsă. Se sculă iute și voi să plece, însă o pornire stranie dela inimă i stringea tótă ființa ca într'un cerc de fier, și o podidiră de-odată lacrimile într'un plâns adânc. Astfel, remase în loc, cu capul în mâni, suspinând.

La vederea lacrărilor, sufletul bun și iubitor al poetului, birui hotărîrea sa de a chinui acésta curată ființă, care nu căută de cât o creatură care s'o înțelegă și căreia să-și destăinuiescă tôte visurile inimii sale. Se sculă de jos și se duse la dênșă, trecându-și un braț după talie, êr cu mâna ceealaltă apucând'o de mână.

— Mario, — i țise incet, sânt un egoist, un nebun, értă-me. Cređi tu că nu te-am înțeles, sêu că nu

am simțit aceea ce ai simțit și tu, séu că tu-mi ești străină? Nu ai priceput, că nu te-am putut vedé insoțită de un om necunoscut, fără ca șarpele părerei de rău să nu me mușce de inimă? Nu ai înțeles, că ești pentru mine visul intrupat al tinereții mele, speranța mea, bucuria mea?... Spune-mi Mario, nu ai înțeles?

Ea tăcea. O dulce tremurare i cuprinsese totă ființa și simția, că la focul vorbelor lui, tot trecutul și tot viitorul se amestecau într'o nopțe intunecată; că totul se pierdea și din toate nu rămânea de cât el, un singur om, Depărățean. Atunci își întinse brațele și-l cuprinsese de gât, stringându-l la pieptul ei și șoptindu-i vorbe fără șir:

— Alecsandre... iubitul meu, tu me iubesci, me iubesci, nu-i așa? Spune-mi, poete, cântă-mi musica acestui cuvânt... Ah! cât e de dulce a iubi. O... dómne, a iubi așa de mult și a muri, așa de curând.

Și astfel se rezemă pe umărul lui, netedindu-i buclele pe frunte și sărutând-o într'o nesfârșită îmbrățișare.

— Mario, draga mea, în fața acestor copaci cari ne ved și ne umbresc, îți jur că te iubesc cât poate inima mea să iubescă. În viața mea totă me voiu închină numelui teu ca numelui feciorei. După aceea rostii ca o sentință aceste cuvinte: Acuma pot muri, căci am iubit în adevăr.

— Decă vei muri tu, eu me voiu omori.

— Nu, draga mea. Eu voiu trăi și tu nu te vei omori. Vei vedé că viața noastră e plină de fel de fel de miserii. Vei întâlni fel de fel de figuri. Vei ave copii. Vei mai iubi și câte... vei mai fi iubită. Vei îmbetrâni. Dar se știi că nimeni nu te va adoră cu o mai orbă credință; în inima nimărui chipul teu nu se va săpă mai adânc, mai viu, mai neșters, de cât în inima mea. Melancolia m'a luat de tinăr în brațele ei și m'a crescut trist. De și me veđi adesea omorându-mi dizele în orgii și aruncându-mi viața tuturor ghimpiilor, să nu me judeci rău, căci această o fac ca să îmbetrănesc mai curând, ca să me sting mai lesne. Pare că e scris ceva în destinata mea, care me pórta de mână pe la porțile tuturor suferitorilor, pe la ușile tuturor ființelor triste. Adesea simt o vie trebuință de a fi atins de ceva dureros, de a ave ceva pentru care să sufer. Cređi ore că me pot înțelege eu însu-mi? Vei ști însă, că nici odată senzațiune mai dulce, durere mai plăcută de cât a iubirii tale nu mi-a atins sufletul. Spune-mi Mario că nu me vei uită...

Și prin umbra desă a pădurii se furișau raze de sóre tomnatic, incununând dragostea acestor două suflete tinere, menite, prin aspirațiuni, prin creșcere, prin spirit, a trăi vecinic unite, vecinic nedespărțite. La rari și rari intervale, cădeau vesteđite foi de stejar, cu o musică tremurătoare, spunându-le de sfirșitul unei vieți ephemere, care din aerul liber cădea pe umedul pământ să móră. Vieța și iubire este pentru frunde ca și pentru alții. Vântul trecea pe sus, pe creșcetul plopilor, ducând în sborul lui plângerea ramurilor desfrunđite séu țipetul prigoților.

— Alecsandre, — i dișe ea, — nu uită că ne-am iubit tómnă. Ai vedut, tu, cum în cele din urmă dize ale vieții sale, firea întregă strălucese cu o lumină mai aprinsă; vieța sa se grămădesce totă cătră inimă, cătră păduri, și acolo agonia e lungă, e sfășietóre. Cele din urmă dize de tómnă sânt pentru natură ca cele din urmă minute pentru un phisic. După aceea adaugă incet, ca vorbindu-și șie-și: Când natura întinerese érași și veselía revine, dar la anul, ore iubirea noastră mai revine, tinerețea noastră se mai întorce?...

— De ce cugeți astfel, — i dișe el incet.

— Eram încă foarte tinără când imi aduc aminte să te fi vedut la Dresda, pe malul Elbei. Veniai dela castelul Pilnitz, și am cređut întâiu că ești Român, după un óre-care aer de mândrie și de noblețá, dar ađundu-te vorbind atât de curat o limba străină, te-am luat drept Francez, și cu părere de rău, a trebuit să uit acea videnie a copilăriei mele. Intorcându-me mai pe urmă în țeră, mi s'a vorbit de tine, și în portretul pe care mi l'a făcut mumă-mea, te-am recunoscut. Póte vei zimbi, dar de atunci te-am visat, te-am așteptat... O, Alecsandre, te iubesc ca pe sufletul meu.

Și această musică de vorbe dulci continuă până cătră séră. Pe cărările pădurei umblară ei prinși braț de braț, spunându-și poema nesfârșită a iubirii, poemă eternă. În mijlocul codrului éra un stejar bătrân, care-și întindea ramurile în aerul liber ca un semn de binecuvântare pentru cei ce veniau să se adăpostescă la umbra lui. În cógea acestui stejar săpă Depărățean un A și un M, peste cari vremea a aședat alte straturi de cóge, dar cari mărturisiră timp îndelungat de iubirea lor.

La coliba pădurarului se despărțiră fără nici o vorbă, de frică să nu-i innee plânsul. El dișe incet:

— Mâne.

Ea repetă și mai incet:

— Mâne.

V.

Câte de aceste „mâne“ nu au trecut în vieța fiecărui dintre noi, și câte dize și câte seri nu am așteptat fie-care sperând și numai sperând. Cartea necunoscutului, séu mai bine necunoscutul în cartea destinilor, este, pentru sêrmăna fire omenescă, cea mai bună introducție, pe care autorul putea s'o dee operii sale. Decă ne-am cunósce viitorul; decă am ști, ce ne aduce diua de mâne, plăcerea și fericirea énsă-și nu ne-ar mai atinge de cât foarte puțin, și am trăi privind propria noastră vieța ca o haină atêrnată de umerii altuia.

Un mâne de tómnă, cu raze reci, cu brumă, cu îngălbenire de foi, veni, și după el veniră altele, fără ca Depărățean să o mai vedă. La 9 novembre ea se mărítă și plecà în Bucuresci. El căută să se incredințeze pe sine énsuși că ceea ce a fost a fínut de o poveste; că el n'a simțit nimic; că chiar decă a simțit, astăzi a uitat tot, și că are alt scop vieța omenescă de cât de a iubi.

Starea miserabilă în care se găsiá țeranul clăcaș îl atinse cu deosebire, și, fiind că se hotărise să lucreze ceva pe lume, ceru să i se dea o sub-prefectură și i se dete ceea ce cerea.

Nu mult însă după ce-și începú slujba, vedend ómenii de care éra ajutat în lucrările sale, vedend starea inapoiată de invêțatură în care trăia țeranul, vedend gusturile de rășuire ale mai marilor sei, își dete dimisia și plecà într'o lungă călătorie prin lume. Mai mult însă de cât tóte cuvintele pe cari și le da el, éra nevoia sufletescă ce o simțea de a fugi de locurile unde în atât de scurt timp fusese atât de mult fericit și de a-și ocupá cugetul cu alte idei, de a da sufletului seu arđetor altă ocupație. Plecà din țeră pentru doi ani și umblă tot Occidentul, oprindu-se prin orașele mari, contemplând locurile frumoșe, admirând bogăția și arta pinacotecelor, splendóreă grădinelor, lúcsul palatelor, numai și numai spre a-și isgoni uritul, care îl insoția ca o caraulă netrebnică ori pe unde mergea. La Dresda se oprí mai mult. Pe marginea podului întârđia adesea cugetător, inchipuindu-și ca Musset cum în césul șalmului universal, în récórea și umbra nopți-

lor ori-ce femei doarece să fie iubită. Atunci ar fi voit să pôtă întorče timpul cu câți-va ani inapoi, ca să o vedă pe dânsa stând visătoare în locul lui și privindu-l cum trecea pe lângă ea cu totă vioiciunea celor 20 de ani ce-i avea. În München, în Colonia, în Francfort se opri peste tot, observând ici Rubensurile celebre, colo catedrala cu turnurile gotice, dincolo canalul. La Francfort voi să vedă locul unde marele Goethe înșelase pe feta preotului din Sesenheim, pe frumoasa și dulcea Frederica seu Margareta seu Gretchen, cum o numesce el în al doilea și al treilea manuscris a lui Faust.

Peste tot căută un mijloc de a se legă de ceva, cu sufletul său cu inima, spre a nu se mai gândi la trecutul și la țera lui. La Paris îl vedură băieții, în tîmna anului al doilea, căutând locurile cele mai retrase, bibliotecile, museele, Luxemburgul, seu de-odată aruncându-se în vârtejul vieții destrăbălate, ori urmărind cu furie debaterile parlamentului francez, nelăsând să-i scape nici o ședință. Dimineața se ducea la Versailles, spre a se întorče sêra cu cohorta deputaților și a senatorilor, cari discutau, se agitau, gesticulau în tren spre marea lui părere de bine, căci în tôte acestea găsiă liniscea sufletului, uitarea trecutului. Numai câte odată, când priviă distrat pe ferêsta vagonului, chipul Măriei i se infățișă cu totă grația și curățenia care-l deosebiă, par că ar fi voit să-l judece de ceea ce face și să-l întrebe unde merge; êr lui i trecea prin sânge un curent cald, electric, care îl făcea să tremure. Deodată dispărû și din Paris. Îl întâlniră unii prin sudul Franței, întărđiind pe cheiurile Marsiliei, seu rêtăcind pe vâile Rhônului, prin Savoya, pe la Nizza, pe tot litoralul Mediteranei, ca un om care nu are alt scop pe lume de cât de a se uită într'o panoramă vie, al cărei șurup cu tablouri este propria sa viață. Adesea se hotără să rămăie pe câte o stâncă sălbatică și să trăiescă o viață de poveste, ca Monte-Christo, seu să se invoiescă pe vr'o corabie care să nu-l apropie de uscat luni întregi. Êrna anului al doilea o petrecu, cea mai mare parte, la Milano și la Roma. În sudul estrem al Italiei auđise de tâlharii cei vestiți, și se cobori într'adins, din poște în poște, prin Calabria până în Neapole. Pe atunci banditul Roco dell Pisa își avea încă tovarășii imprăsciați prin tôte cotiturile țerii și el speră că pôte va da piept cu vre-unul din acești șoimi de munte, pe cari inchipuirea sa de poet i zugrăviă ca pe niște Hernani isgoniți din drepturile și palaturile lor, și siliți a trăi ca vulturii din pradă. Nu întâlni însă nici picior de bandit, și, după câtă-va vreme de ședere în calda țeră a Lazaronilor, gustul seu fantastic îl imbarcă pe un mic vapor nemțesc, cu care plecă prin Archipelag și urcă baia Triesului, până la portul cu același nume. Acum însă începea osteneala acestei vieți fără odihnă, și cu dânsa veniă și dorul de țeră. Pe unde se mai opriă acum, stă mai mult, căutând a-și odihni spirit de atâtea impresiuni, de atâtea sbuciumări, cari tôte, reduse la starea de suvenir, se grămădiau în mintea lui, ca apele unui părflu la cascadă. Cu cât trecea mai mult timp, cu atât iubirea i rămănea mai curată și mai poetică, asemănându-se în viața lui cu un nouraș singuratic pe sticla cerului senin. Incetul cu incetul pasiunea sa se prefăcu într'un sentiment dulce. Flôrea se veșteji și nu rămăse de cât un parfum delicios, martor al vieții sale trecute.

Cătră primă-veră se întorče în țeră, mai bătrân cu doi ani de cât întărđiase prin călătorii. Tatăl seu, a cărui singură bucurie eră primul seu copil, îl primi cu brațele deschise, mărturisindu-i că decă va mai plecă odată, la întorcere nu va mai găsi acele brațe părintesci cari să-l primescă.

Pe atunci Vodă-Cuza, cel din urmă dintre Voe-

vođi, acel Cuza căruia datorim tôte libertățile și tôte instituțiile nôtre, își începuse reformele sale și avea nevoie de ômeni supuși, pasivi, cum eră fostul prefect Tache Horea, ajuns director în ministerul trebilor din afară, seu de băieți tineri, cu idei liberale, cu inime mari, cu capacități deosebite, cum eră Depărățean.

Peste câtă-va vreme poetul fu ales deputat, spre marea bucurie a tatălui seu. El însă, de și tânăr și entusiast, avea ôre-care remușcare pentru graba cu care primise acêsta mare sarcină, acêsta înaltă încredere, pe care Domnul și alegătorii sei i-o dedese cu atâta bună-voință. Esperiența anilor din urmă îl învășase multe lucruri; între altele a nu se mai crede cu ușurință în făgădueli străine, și în propria sa pornire, de cât cu forțe multă rezervă.

În sfêșit plecă la București.

VI.

Eră prin luna lui decembre. Bucureștii inotau într'o mare de noroiu amestecat cu zăpadă, care făcea mersul trăsurilor aprôpe primejdios. Vedeai pe podul Mogoșoiei lungi șiruri de cupele pântecose, trecând în procesiune, cu arcurile lor ruginite în formă de S, seu trăsuri lungărețe cu capra în slava cerului și la spate cu două curele încrucișate, cari le dau aerul unor diplomați legați la gât. Tôte aceste trăsuri mergeau, stropind pe trecători, la teatrul Bossel, unde o trupă italiană adună de patru ori pe săptămână, totă lumea elegantă a capitalei nôtre. La lumina felinarelor și a lampelor dela ferestre se vedeau coborindu-se femei în podobele cele mai alese, cu câte patru rënduri de mărgeanuri pe cap, cu bucelele încrețite și ridicate d'asupra urechilor, ca niște mari paravane amenințătoare, cu rochiile umflăte și bățose de stau în picioare singure, cu pieptul deschis seu închis până sus într'un ciupag — cum se dicea atunci — a la Catherine de Medicis, lung și colțurat, de sub care scăpă, în adevărate valuri, mêtasea foilor. Aceste dame, la brațul unor cavaleri cu pantaloni cadrilați și strinși de glezne, urcau scările teatrului vorbind o idiomă curiosă, o amestecătură de grecism și franțuzism și latinism, care se chemă *limbă Românăscă*. Eră demn de vedut cuprinsul sălii în parter: o ondulație de capete și mai mari și mai mici, pleșuve, stufoșe, umflăte; unele cu cărarea la drêpta, altele la stânga, cu acroșchiuri, cu zuluși; unii purtând barba pe sub făci și în față rași, alții numai barbișone, alții un fel de pișcoturi pe lângă urechi, și alții împachetați în haine nemțesci, cari nu le lăsă mișcarea destul de liberă.

Se vedea pe ici pe colo câte un privilegiat, imbrăbat după gustul francez, seu câte o femeie făcând lumină printre aceste întunecose și ridicole păpuși. Când ele apăreau, toți ochelarii și ochii liberi se îndreptau spre dânsule cu mirare, și adesea cu ôre-care scandal, pentru introducerea vre-unei rochii mai strimte seu mai decoltate.

În sêra aceea se jucă Crispino e La Comare. Depărățean eră în sală. Pe la mijlocul actului întăiu se iviră într'o avanscenă doi bărbați și o damă. Unul bătrân, în fermenea de mêtase, cu șapcă și cu taclit; celălalt mai tânăr, cu haine evropenesce, er femeia, de cea mai desêverșită elegantă, într'o rochie de faille de bastră. Ea veni până în marginea lojii, făcu câteva ușore mulțumiri din cap celor ce o salutau, și se aședă cam în umbră, punându-se să privescă și să asculte cu tot dinadinsul bucata care se cântă. Acêsta femeie eră dna Maria Horea.

După ce trecu actul, ea se puse să privescă din nou prin parter și să examineze cu luare aminte tôte locurile. Când ochii ei cădură pe Depărățean, tresări, dar nu părû surprinsă de loc. Ea, de sigur, s'așteptă

să-l vedă. El se uită gânditor la zugrăvela după cortină, și rare ori se întorcea să privească lojile. Odată, voind să eșă, zări o umbră elegantă într-o avenscenă care-i făcea un semn prietenesc din mână, părând că-l cheamă la dânsa. O recunoscu. Inima i se lovî cu atâta putere în piept, în cât fu silit să se rezeme de un colț de bancă și re a nu căde. Ea! O... câte nu-i reamintea acea figură pe care cugetarea își întipărise poesia sa!

Se duse în loja ei. Fu primit cu toată bunătatea și grația Mariei. Il întrebară de călătoriile sale, de părinții sei, de impresii, de poezii, de hotărîrea ce o luase de a rămâne în București, și el la toate nu răspundea de cât prin monosilabe, ne putînd face altfel, din pricina impresiunii pe care o simțea alături de dânsa. Maria el observa cu un zimbet care se descria pe întreaga sa figură. Cu instinctul seu de femeie, ghicise că eră iubită și iubită cu tot focul inimei lui Depărățean. Acesta i incunună frumusețea cu o aureolă de raze dumnezeiesci, pe cari sôrele speranții le redesteptă în sufletul ei. Acuma ea nu mai semănă cu Maria din pădurea Depărăților; nu mai eră acea ființă harnică și nclună după vînat; accl copil cu ochii mari și fața rotundă, care se entusiasmă pentru fie-ce lucru. Acum eră o femeie tăcută, părînd în vîrstă, cu figura ostentată, cu privirea întărziată, cu fruntea netedă. Numai ochii mai erau aceiași. O sfîrșenie de nedescris stă întipărită pe lața ei, ca și cum ar fi avut o durere a sufletului, lără lec, care s'o facă vecinic bolnavă. Vocea i eră tremurătoare și când vorbiă, glasul seu o desțeptă ca dintr'un vis. Fruntea eră albă, înaltă și netedă. Pe dânsa bucele negre se profilau ca pe o hărție curată, părînd că vor să apere de privirile profane acea pagină, pe care cugetarea se întipăria ca o poemă. Tristețea acestei figuri se imprășcia ca prin farmec, când razele unui suris, amic al lumii întregi, venia să incununeze cea mai frumoasă gură de femeie.

După ce stete puțin în loje, Depărățean plecă făgăduindu-le să mîergă a doua și să-i vedă. El băgă de sêmă lumina care se zugrăvi pe figura Mariei când il vedu, dar graba cu care-l chemă în loje și invitațiunea pentru a doua și, nu și-o esplică de cât ca venia dintr'o indiferență seu dintr'o prietenie, care eră departe de a mai fi ceea ce fusese odată. Cu atât mai bine, își dișe el gîndind. Cu toate astea inima i se umplu de o amărăciune neinvinsă, amărăciune pe care o simțim totdeauna, din pricina egoismului nostru, când nu mai sîntem iubiți, chiar de femeia pe care o urim.

A doua și se duse la dânsa. Eră pe la 5 césuri sêra. Êrna, la ôra acesta, intunericul incepe a-și întinde zăbranicul seu de doliu peste lume. Maria ședea la o ferestă cu o broderie în mână și părea foarte confundată în lucru. Eră singură. Depărățean fu introdus cu multă ceremonie de un fecior în livrea, care dela ușe se retrase. Ea nu-și ridică privirea asupra lui de cât când eră aprôpe de dânsa.

— A... dl Depărățean...

— Da dómna. Am voit să ve ved și am profitat de invitațiunea dvóstră făcută cu atâta bunăvoință. Nu v'am vedut de mult. Sînteți bine?

— Ve mulțumesc, sînt destul de bine ca să-mi pot duce grigile vieții. Doctorii spun că sînt anemică. E adevêrat că me simt mai slabă de cât altă-daa, dar... timpul îndrepteză toate.

— Și șterge multe... Ea se uită la dînsul

— Sînteți de mult în București, domnne Alec sandre?

— De o săptămână dómna.

— Am auçit că țera ve trimite în Cameră. E o frumoasă misiune pentru un om tînăr și inteligent. Aveam de îmbunătățit o mulțime de lucruri. Și se puse a m-

șiră îndreptările ce erau de făcut, cu vervă și o pasiune de om politic. Veți avé să lucrați în cea mai mare parte pentru îmbunătățirea stării țeranului, pentru facerea de școli publice, pentru îndreptarea finanțelor, pentru incuragiarea literilor și a poeziei... Apropoș! Ce-ai mai lucrat nou? N'am mai vedut nimic. Apoi drumurile și agricultura care e singurul nostru isvor de bogăție. Să dați avént industriei și școlilor nostru de meserii. A!... în Germania! ce regulă și ce dezvoltare în arte și meșteșuguri. Nu me indoiesc că și în Franța e tot astfel.

(Va urmă.)

Duiliu Zamfirescu.

Vanitatea femeieșcă.

— După dr. F. Șikor. —

Cred că fiesce-care cetitor va fi curios să șcie mai precis ce-i aceea, ce bărbații impută femeilor sub nume de *vanitate*, confundându-o în cele mai multe casuri cu o altă însușire nu prè frumoșă a sufletului femeiesc, cu cochetăria, cu toate că între acestea două linia distinctivă — după cum se exprimă un mare apêrător al seculului frumos — e un zid mai mare decît cel din China, și ambele stau de parte una de alta, întocmai ca omul cel drept și diligent de cel înșelător, cari ambii au acelaș scop: câștigul, dar mijlocele de cari se folosesc se deosebesc cu totul, ale unuia sînt frumoșe, oneste și nobile, eră ale celuilalt urite și dejositoare.

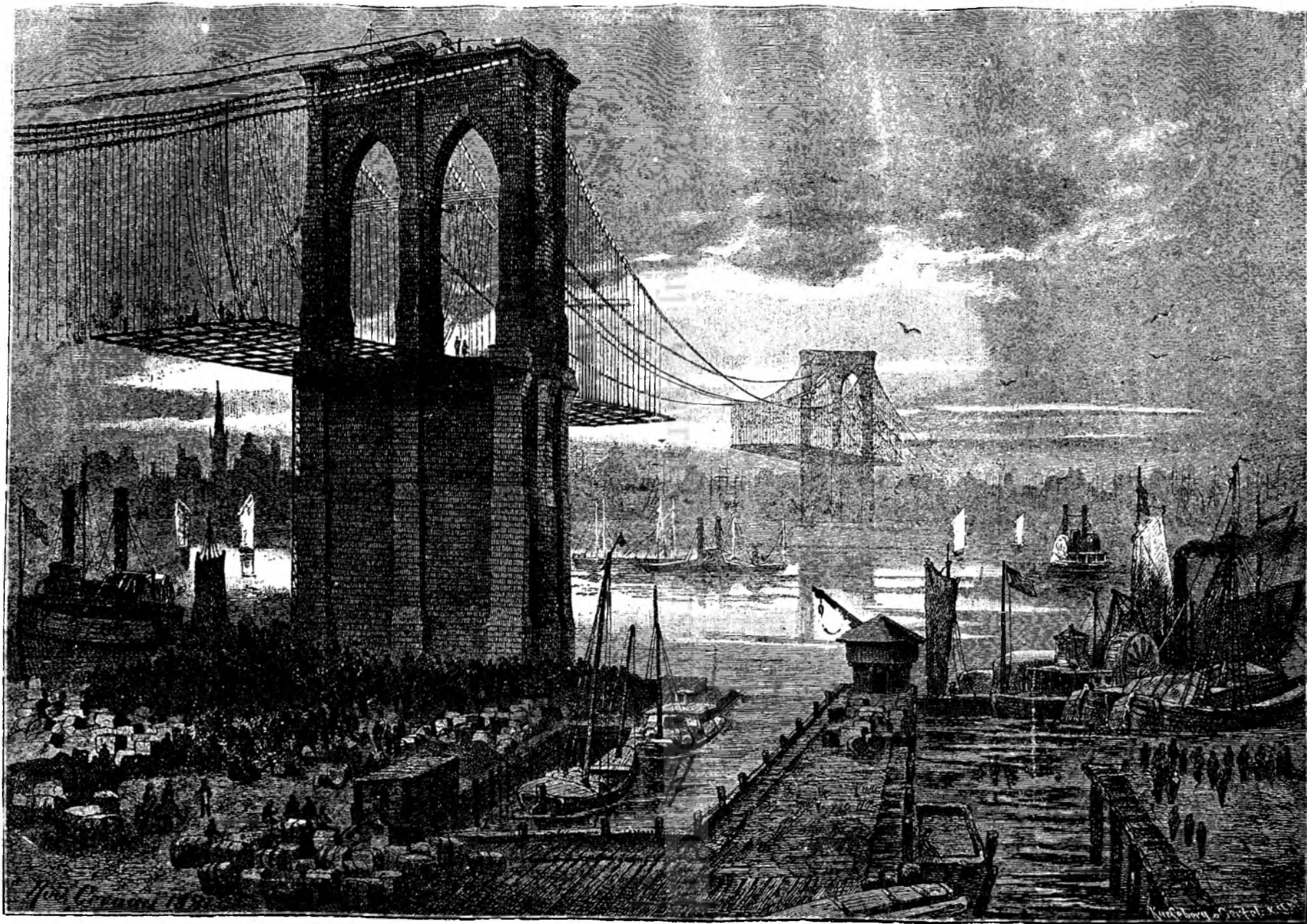
Vanitatea nu e altă ce, decît nisuița continuă a femeii de a fi plăcută tuturor. Rousseau dișe că: destinațiunea — eschisivă după cum o numesce el — a femeii e ca să placă bărbatului. A plăce dorește femeia din copilăria-i cea mai inocentă, până la bêtrănețele-i cele mai adânci. Ea dorește a plăce cunoscuților, amicilor și neamicilor și bărbaților ca și femeilor într'o formă, ba decumva nimenea nu o vede, atunci dorește de a fi plăcută ei însă-ș și se mulțumesc cu critica favorabilă a oglinzii.

Voința de a plăce nu pôte fi decît o nisuiță bună êr nu rea, fiercesc decît acesta se face între marginile permise de moralitate și buna-cuviință (bon-ton). Decă am condamnă în femeie nisuița acesta, atunci în prima linie am condamnă pe ênsu-ș creatorul, care a dat femeii forma și colôrea cea atât de plăcută și atrăgătoare, precum și celelalte frumșei. Femeia prin nisuița-i de a plăce nu face altă ce, decît nisuișce a cultivă și din ce în ce mai tare a mări frumôșul ce-i poșede, êr acesta nu e altă ce, decît rezultatul unei patime așă de nevinovate, o nisuiță așă de frumoșă, care i se șede foarte bine, ba face onore femeii blânde și nobile.

Nu e permis nimenui a numi eróre și slăbiciune vanitatea în femei până atunci, până când scopul ei e numai dorința ascunsă în instinctul natural al omului de a se prezentă și a apäre înaintea tuturor curat, frumos și după gust, și de a mări ori a perfecționă figurile frumoșe donate de natură. Sînt, ce e drept, unii la cari aplecarea acesta atât de inocentă degeneréză, cari la prima vedere ne înfățoșeză golătatea minții și a inimii, cari cu chitela (infrumșetarea) esternă voiesc numai a-ș ascunde disordinea și necurățenia internă, și cari se mulțumesc, că în privința esternă sînt asemenea ômenilor; pe acestia încă sîntem necesitați ai mîni — în lipsa altor cuvinte și expresiuni mai acomodate — vani, dar nu în înțelesul acel nobil al cuvîntului, cu care numim pe cei dintâi

Sînt êr alții, pentru cari frumôș

ra-

Puntea suspendată de lângă Brooklyn.

țiile tinereții și înălțarea măiestrită a acelor, sînt numai o marfă de vîndare, un obiect de comerț; cari nu intru atîta cu esteriorul, ci mai mult cu larva inimii pîrtă comercial deșior al vanității, pe acestia i putem numi cocheti. E păcat mare a confundă conceptele aceste și a le cuprinde sub numirea generală de „cochetărie”.

Un stimul mare al vanității e moda. Aceasta e o ființă capricioasă, care se ivesce ca din poveste pretotindenea în societate, care apare în formă din ce în ce mai nouă, totdeauna tineră și veselă, pururea plină de capriții, și care domnesce cu o aroganță cu totul desprețuitoare de mințea sănătoasă. Trage în vîrtegiul seu pe cel sêrac ca și pe cel avut și pîrtă lumea în tot timpul domnirii sale după cum i place, adecă (după cum e proverbul) „șuia cu lumina”. Er după ce și-a jocat rolul dispăre fără de a se mai reintôrce, și locul ei îl ocupă o altă formă și mai nouă, dar tocmai așa de nerațională și asemenea de puternică, ca cea de mai înainte. Ea dictează legi noue, desprețuiesce datinile antecesorei sale, și ceea ce predică acesta ca frumos, ea-l crede desprețuitor. Nu e lege, nici naturală, nici pozitiv divină, nici umană, a cărei putere se pretindă o obligațiune așa de strictă, ca legea modei. Cel ce greșesce în contra acestei legi, contrage asupra sa pedepsă cea mai mare și mai înfiorătoare, căci există ôre pedepsă mai mare decăt starea, când sîntem espusi risului și batjocurei publicului?

Supunerea acesta așa de orbă demonului modei, cu atîta e mai mare, cu cătu-s mai liberi ômenii în privința vieții sociali, și ce e mai de admirat, de domina-i despotică nu ne putem eliberă nici chiar prin cultura-ne spirituală. Inșe și supunerea acesta e un lucru de trei ori mai greu omului înțelept, din cauză că el cu rațiunea-i sănătoasă prevede, că amicia cea adăncă între modă și între vanitatea femeiescă nu e adevărată, nu, căci cu ce resplătesce moda fidelitatea cea sinceră a vanității cu care o urmază pretotindenea? singur cu aceea, că pe bieta femeie, care până acuma eră frumoasă, plăcută și atrăgătoare, o face urită, neplăcută și respingătoare; corpul ei cel frumos, talia ei cea răpitoare o schimbă în un corp urit și bolnav, cu un cuvînt tot ce are frumos, îl răpescce dela dînsa, dându-i în loc de talia naturală, talie măiestrită, în loc de armonie între membrele corpului — disarmonie, în loc de frumșetă — uriciune etc.

Decă femeile intru adevăr s'ar îmbracă după gustul bărbaților, atunci toaletta lor s'ar deosebi cu totul de cea din presente, de ôrece gustul bărbătesc — vorbind în genere — află condemnabile, urite și contranaturali tôte reformele ceste noue ale modei; cari nu țintesc decăt numai spre schimosirea naturei frumoase a femeii. Dar tocmai pentru aceea, că moda nu se unesce cu gustul bărbaților, ma une ori nici chiar cu al femeilor, putem afirmă cu tötă siguranțea (fără de a fi judecați), că femeile nôtstre stau așa dicînd sub potestatea inevitabilă a unei farmecături, căreia nici nu putem a ne opune, și acesta e moda.

Nici nu ne luptăm în contra ei, nu aflăm consult a ni prădă puterea în o astfel de luptă sterilă, — nu putem inșe remănă indiferenți față de înderțnicia, ce se petrece pretotindenea sub numele de „asta-i moda” în detrimentul sănătății, bunul cel mai mare și mai scump al vieții. Astfel sînt la femei: pîrul fals, corsetul (Mieder) și șlepul.

Astăzi tôte femeile (vorbim de inteligență) pîrtă pîr fals, încă și acelea pe cari natura le-a înzestrat cu destul pîr natural, căci așa-i moda, așa le place ca pe capul lor să fie cel puțin de trei ori atîta pîr, cît le-au împărțit natura fiesce-căreia cu mîna-ia cea mai liberală. De aici provin apoi, în urmă infer-

bințeli continue și în urmă evaporări impedeate de pîrul fals, durerile cele multe și mari ale capului. De aici căderea pîrului, de ôrece așa numitele insecte chignonone se află cu miile âmblând pe capul femeii continuu și stricându-i pîrul cel frumos natural.

Corsetul, cu deosebire cel strins tare, bolnăvesce, ma une ori chiar strică cu totul organele mistuirii prin apăsarea ori clătirea lor din loc, așa, cît în cele mai multe casuri singur de aici putem esplică nenumeratele bôle ale secsului tîner; singur de aici putem conchide, că la cele mai multe dame, după o etate de aur de trei patru ani, decomun urmază mórtea repentină. Natura a designat strict fiesce-cării organ al omului locul ce are de a-l ocupa și ține ca membru corpului, decă inșe acest loc i se denegă, atunci piere organul și cu el de împreună piere și corpul, adecă persôna respectivă.

Șlepurile sînt nescce invențiuni bizare și neraționali ale femeilor avute. Cu acesta ele nu au putut se ne arete altă ce, decăt că pe lângă îmbrăcarea și împodobirea corpului sînt în stare de a mătură și calea după dînsese, făcînd un prav așa de mare, în care mai se innecă atît ele, cît și cei ce le urmază. Moda acesta (șlepul) e inimicul cel mai mare al iubirii de curățenie al secsului frumos, căci decă privim femeia după o preâmbulare cît de puțină, ne cuprinde un disgust, o greță de a o mai vedé și numai cu frică ne apropiăm de dînsa, vedînd cum tôte gunoieele de pe stradă le-a adunat la sine.

Un alt apendice tare stricăcios al modei e lucsul, care de un timp în cöce începe a avé și la noi cîn ce în ce adepti mai mulți, mai ales în secsul femeiesc. Femeile nôtstre până acuma se multămiau cu vestiminte făcute de mîna lor proprie, cari le sta foarte bine, astăzi inșe, fiind amăgite și ele de spiritul numit „modern” cumpără pe întrecute la joljuri, cartöne și tot felul de țarcături, cari pe lângă aceea, că amăgesc așa dicînd în mod șarlătan ochii cumpărătoarelor, le răpesc totdeodată în mod tiran și punga. Incepem a fi lucsuosi în tôte cele trebuitoare corpului, nu inșe în moralitate și în cele necesare spiritului; aici, și numai aici scim cruță și filerul cel din urmă, ca cu atît mai mult se ne ajungă corpului. Dar se și vedé efectele acestei cruțări în ambele respecte.

Ca doué deducțiuni foarte frumoase ale vanității femeiesci apar: ordinea și curățenia, pentru cari și trebuie să respectăm acesta ênsușire a femeilor.

Femeia care nu găsesce basa vanității sale în lucsul van și în chitela deșertă, aceea așa-și va grigi casa și familia sa încât să pötă servi de model în privința ordinea și a curățeniei. Femeia adevărată nu va suferi, ca ôspetii ori publicul cunoscut să dică ôre cândva, că au fost siliți a observă în casa ei disordine, necurățenie, scădere, indisciplină și neregularitate. Decă deja în îmbrăcămîntea femeii observăm curățenie, ordine și ôreș-care va gust estetic, atunci se nasce în noi presunțiunea, că și în chilia, în culina, în cămara, pe mēsa ei de cusut etc. încă domnesce ordine și curățenie, că nu merge de es. la preâmbulare până nu-și așterne paturile, până nu-și arangēză casa, până nu-și prevede culina cu cele trebuincioase etc.

Simțul de curățenie e o ênsușire, care se nasce în internul femeii de odată cu vanitatea, inșe decorea cea mai mare a toailettei și curățeniei; prin urmare decă femeia se inrolēză odată sub stindardul vanității civincioase, se înțelege că ea are totdeodată și un simț bun și fin pentru curățenie în tôte lucrurile sale.

Vanitatea e un mijloc, prin care și femeia aceea își pöte câștigă simțul acesta, care până acum, în urma unei educățiuni greșite, nu l'a avut.

Nu putem negă, că ênsușirea cea mai bună, mai

frumôsă și mai laudabilă a femeii e simțul de curățenie. Femeia vană însă ingrivesce nu numai de curățenia proprie, ci și de a familiei, de a casei și de a tuturor celor ce aparțin cercului ei.

Vanitatea cuviincioasă totdeauna e însoțită de simțul de curățenie. Deci, dice Mihnea, este nedrept și tot odală zedarnic a strigă vecinic în contra femeii, a ne plânge nencetat de ușurința sa, a declamă mereu în contra cochetării sale, a o certă necurmat pentru iubirea-i de a se găti, a o dojeni într'una pentru lăcșul ce desfășură, a o muștră de cu ziua până seara de puțina-i serioșitate.

Femeia are vanitatea sa și o deprinde așa dicend din un simț de curățenie, innăscut în ea prin convingerea superiorității și potestății, de care se bucură pretotindenea, dar mai ales în societățile cele culte, și prin care voiesce numai a-ș deprinde și a-ș susține potestatea cea magică, ce ănsa-ș natura i-a dat asupra bărbăților, de care apoi de comun, ca de un ce esențial, e legată fericirea societății omenesci.

Puterea magică ce eșercăză secul frumos e cunoscută pretotindenea — și sonul fărmeacător ce poșede e puternic în toate cercurile. ănsuși Napoleon cel mare se feriă de Luisa regina Prusiei, căci nu putea se reziste sonului cel dulce și magic al ei. Potestatea această însă trebuie se susteie dimpreună cu mijlocele, cari i serveșce de sprigin, însă atare mijloc e și vanitatea, prin urmare dară și vanitatea femeii încă e îndreptățită.

Deci se nu dicem că vanitatea femeieșcă cea cuviincioasă e o slăbiciune, căci astfel instinctul de susținere al animalelor încă ar trebui se-l botezăm slăbiciune. Dar tocmai de i-ar plăce lămei a numi vanitatea femeii slăbiciune, cel puțin se nu fim așa de rei încât se susținem că ea e o proprietate eșclusivă a secului frumos; căci decă considerăm lucrul mai de aproape, sântem siliți a mărturisi, cumcă ănsușirea această a sufletului omenesc e o parte integrantă și a caracterului bărbătesc, cu deosebirea însă, că ori cât nișuiesce bărbatul de a-și ascunde ănsușirea această, totuș ea dă direcțiune celor mai multe lucruri de ale sale; din contră, femeia nu vrê și nici nu-și ascunde vanitatea, dar o subordineză cu totul simțurilor inimei sale. face din ea obiectul, ma une-ori sacrificiul acelora.

Vanitatea femeieșcă e o plôie productivă, ce serveșce spre sporirea a tot ce e bun frumos și nobil; din contră vanitatea bărbătescă e o furtună, care nu edifică, ci ruineză; nu foloseșce, ci strică.

E drept, că fundamental și celor mai mari caractere bărbătesci în mare parte e vanitatea; e drept, că mai toate faptele, cari formeză epoca nouă se pot re-duce la izvoarele vanității bărbătesci; dar tot astfel nu se pôte contesta, că inițiativele aceste atât de mari, faptele aceste atât de admirabile, au revêrsat mult mai mare pagubă și nefericire asupra omenimei decăt binecuvântare și fericire.

O femeie genială, ori cât de tare se temăieze vanitatea, îndată e capabilă și aplecată a o părăsi, când vede că un deapropo al ei e în pericol de a căde jertfa aceleia; din contră vanitatea bărbăților nu se înfioră pentru ăjungerea scopurilor sale, nici de ruina patriei, nici de vêrsarea sângelui fiilor aceleia, nici de căderea totală a moralității și a binelui public. Pentru a probă așerțiunea această, surere! am puté aduce ne-numerate eșemple din istorie.

Se nu numim dară slăbiciune vanitatea onestă a femeii, căci astfel ar trebui se botezăm slăbiciune și căutătura ageră a vulturului, colorea frumôsă a flôrei, strălucirea admirabilă a stelei etc.

Vanitatea nobilă a femeilor e un avantaj, care

nu pôte fi decăt numai folositor moralității; ără slăbiciune și defect e numai în judecata acelora, cari de fel nu voiesc se considera și folosul cel mare ce-l aduce această societății. Inșe cel ce iubese adevêrul, acela altmintrelea judecă. Acela, precum de o parte condamnă tot ce e rêu și demn de condamnat; tocmai așa de alta parte recunôșce, ba laudă în ori și cine, prin urmare și în femeie, aceea ce e de laudat. Multe lucruri sânt în lume, despre cari nu șcim pentru ce eșistă; dar istoria vrăbiei ni-a arêtat destul de clar, că nici acele nu sânt de prisos și nici periculoșe. Anume înainte cu un secol ômenii cugetau, că pasêrile aceste atât de spornice nu aduc nici un folos omenimei, ci mai mult strică, căci nutrindu-se cu fire de grău, pustiesc lôrte multe bucate, deci atari locuste trebuesc eștirpate cu totul așa, încât nici sêmênță se nu le mai remănă. Cu multe spese ei produsêră un rezultat infricoșat, căci pentru capul fie-cărei pasêre dându-se un anumit premiu, se incinse un măcel infricoșat în contra lor, așa încât la câți-va ani abia mai vedeai ici côle câte o vrăbie în totă Europa. Când însă ômenii observară folosul cel mare al acestor locuste, când vêdură că insectele se sporesc peste mêsură, și că acelea strică tot felul de bucate încă la incolțire, s'a deșteptat în ei cugetul, că ce lucru rêu au făcut. Nu li-a remas alt remediu, decăt ca, firesce ărăș cu spese enorme, se transporteze alte vrăbii din alte părți ale lămei, și de atunci nici un om cu judecată serioșă nu mai vrê se le stêrpescă.

Tocmai așa e și vanitatea femeieșcă. Se nu ne cercăm a o stêrpi, căci lôrte ușor s'ar puté întempla se fim necesitați a o importa din nou cu cele mai mari sacrificii!

Ioan Petran.

University Library

Studii limbistice.

— O sută de etimologii revindicate.

(Urmare.)

22) *Târg, tîrg*. Acest cuvânt înșemă: forum, mercatus lat., foire, marché fr. Markt, Handel germ.

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slave etc. pag. 401 deduce acest cuvânt din limbele slave, anume dela paleoslov. „trǔgŭ“, rus. „torgŭ“, bulg. „tǔrgoiste“, cr. „tergoviste“, lit. „tǔrgus“, alb. „tregħ“, cari toate au înțelesul cuvântului românesc. E mirare, cumcă Slavii meridionali au numai cuvântul derivat, ără Sêrbii nu-l poșed nici decum. Dl Cihac combină și pe svedicul și danicul „torg“ cu asemenea înțeles.

Noi credem a puté revindică origina romană și a acestui cuvânt. În Monti: Vocabolario della Gallia cisalpinae celtico, Milano 1856 pag. 121 aflăm „truch“ pentru: negozio vantagioso ital. În Biondelli: Dialetti gallo-italici, Milano 1853 pag. 290 stă „trioç“ pentru: accordo, negozio ital. În Monti: Vocabolario dei dialetti di Como, Milano 1845 pag. 347 vine înainte „truch“ pentru: affare, negozio, quadagno (dobândă) ital., și spune că se dice: când e multă dobândă și folos. Monti produce și următorea frasă din comedia lui Fagiolini: „Mi pareva di fare un buon truco a pigliar quella vedova“. Aceșta frasă coresponde pe deplin graiului limbei românesci, de ôre ce se traduce pur și simplu astfel: „Mi se părea a face un bun tîrg luând această vêduvă (de soțte)“. În Banfi: Vocabolario milanese-ital. Milano 1852 pag. 905 aflăm „trucch“ pentru negozio ital. În Couzinié: Dictionnaire romano-castraise, Castres 1850 pag. 536 și 537 se allă „troç“ și „trouca“ pentru: troquer, fair un troc fr., adecă a face negoț în schimb. În Saura: Vocabolario catalana-caste-

lana, Barcelona 1859 pag. 360 stă „truca“ pentru trueco (Tausch germ.) și cambio span.

Precum este cunoscut din istorie „têrgu-l“ în timpurile vechi când erau bani puțini, se făcea prin: schimbare reciprocă de marfă, de negoțe, de aci apoi putem să ne splicăm înțelesul de: negoț de schimb. Tauschhandel germ. în cuvântul frances „troc“ și în spaniolul „trueco“. În limba italiենă și în unile dialecte, vine înainte „truco“ (trucco) cu înțelesul a juca în biliard (Diez: Etym. Wörterb. der rom. Sprachen, Bonn. 1853. pag. 360). Despre „trocar“ span. și „troquer“ fr. cu înțelesul de: a schimba, veđi Diez: Etym. Wörterb. pag. 355 unde arătă densul, cumcă cuvântul are multe derivațiuni și compusețiuni în limba spaniolă, și dice, că din Spania și Franca a trecut și în limba anglesă. În limba anglesă „truck“ însemnă nu numai „schimb“, ci și „neguțetorie în schimb“. Diez locul citat dice, cumcă cuvântul nu ar esista și în limba catalană, dar noi mai sus am arătat că esista și acolo. Cuvântul italianesc „trecca“ și „treccare“ încă însemnă: a vinde seu a trafică fructe, legume, ierburi etc. Drept aceste din „truch“, „truco“, „trio“, seu „treco“ prin metatesa, adică prin strămutarea și punerea lui „u“, „o“ seu „e“ între „t“ și „r“ s'a făcut „turch“, „lore“, „tiore“ seu „tere“, apoi prin strămutarea lui „e“ în „g“ „turg“, „torg“, „tiorg“ și „terg“, în urmă prin întunecarea vocalei din rădęcina „târg“ ori „törg“. În Diefenbach: Glossarium latino germanicum, Francofurti a/M. 1857 pag. 598 aflăm „trocus“ prin metatesa strămutat în „torcus“, chiar ca în cuvântul de sub pertractarea noastră.

Deci ecă se adevăresce, cumcă cuvântul „târg“ ori „törg“ este de origină romană rustică, și cumcă prin comerț și neguțetoriele imperiului roman și a popórelor romane dela apus, precum și a Daco-Románilor a străbătut la celelalte popóre și în limbele lor.

23) *Trup, trupină*. Cuvântul „trup“ însemnă: a) în înțeles lat, întreg trupul omului cu cap și cu picioare, corpus humanum lat., corps humain fr., menschlicher Körper germ., eră b) în înțeles strêns însemnă numai „trup“ fără cap și fără picioare, truncus lat., tronc, tige fr. Stamm, Rumpf germ. Cuvântul „trupină“ este din „trup“ derivat și are numai înțelesul al doile al trupului, adică însemnă numai „trupina“ unui arbore fără crengi și fără rădęcini. De acesta definițiune a cuvântului mărturisesc și dl Miklosich: Beiträge zur Lautlehre der rumänischen Dialekte, Wien 1882, consonantismus II pag. 60.

Dl Miklosich: Lexicon paleoslovenico-graeco-latinum, Vindobonae 1862—65 pag. 1005 arătă cumcă în limba veche slovenescă „trupū“ însemnă grecesce numai *zôlor*, dar espune lătinesce nu numai cu „membrum“, care corespunde cuvântului grecesc, ci și cu „corpus“. Tot acesta procedură o observă dl Miklosich și în derivatele paleoslovenice dela „trup“. Va să dică dl Miklosich prin acesta procedură a sa a dat în latinie mai larg înțeles cuvântului de cât în limba grecescă, și chiar acesta impregiurare face suspiciósă procedura domniei sale. La indicarea acestei semnificațiuni a cuvântului în grecesce și lătinesce provócă dl Miklosich pe „Prophetæ cum commentariis“ custatoriu din doi codici manuscrisți în limba paleoslovenică din al XV secl. Mai de parte provocând dl Miklosich la niște manuscrispte din al XV și XVI secl despre viața St. Sava (Sabba) etc., spune că cuvântul trup în limba veche slovenescă ar însemnă încă și *zoqoq* gr. „truncus“ lat. *τραυμα* și *πτομα* gr. „cadaver“ lat. Dar din tóte aceste spuneri ale dlui Miklosich se vede apriat, cumcă „trupū“ în limba paleoslovenică nu însemnă

„trup omenesc“ de om viu, și acesta este destul pentru scopul nostru.

Dl Miklosich aduce în combinațiune și pe neoslovenicul „trup“, pe care cu provocare la Habelich: Dictionar ili reche slovenske 1670 îl traduce eră cu „corpus“ lat., dar și acesta procedură a dlui Miklosich se vede a fi neesactă, de ore ce noi în Voltiggi: Ricsoslovník illirskago-italianskago i nimacsckago, Bescu 1802 pag. 526 sub „trup“ aflăm tradus acest cuvânt pe italianesce cu „tronco“ și „corpaccio“, eră în germanesce cu „grober Körper“. Tot dl Miklosich combină și pe croat. „trup“ cu înțelesul de „truncus“, împreună cu pe serb. „trup“ cu înțelesul eră de „truncus“ lat., „Rumpf“ germ. În limba rus. și pol. vine înainte cuvântul „trup“ numai cu înțelesul de „cadaver“ lat., eră în cea boemescă cu înțelesul de „trunchiu“ și de „trêntóre“. Deci se adevăresce, cumcă în limbele slave cuvântul „trup“ nu însemnă „corpus humanum“ lat., „corps humain“ fr., prin urmare și din acesta impregiurare se dovedesce, cumcă în limba paleoslovenică încă nu a putut și nu póte avé cuvântul atare înțeles.

Dl Miklosich în: Lexicon paleoslovenico-graeco-latinum, Vindobonae 1862—65 la cuvântul „trupū“ nu aduce în combinațiune (precum face la tóte celelalte cuvinte) și cuvântul românesc; va să dică, nu spune, cumcă cuvântul românesc derivăză dela cel slovenesc, dar în: Rumänische Untersuchungen I istro- und macedo-rumunische Sprachdenkmäler, Wien 1892 pag. 84 dice, cumcă cuvântul nostru „trup“ e de origină slovenescă; cum să ne splicăm acesta induplecare și neconsecință a dlui Miklosich? A bună sémă astfel, că nici dlui nu scie pozitiv cum stă față cu originile acestui cuvânt.

Dl Cihac: Dict. etym. daco-romane, éléments slave etc, pag. 425 urmăză numai dlui Miklosich, deducând și el cuvântul „trup“ din limbele slave, combinând în urmă și pe albanescul „trupp“ cu înțelesul de „trup omenesc“, „corpus humanum“ lat., „corps humain“ fr.

Etimologia cuvântului după principiile semnificațiuni lui, trebuie să zacă în „truncus“ lătinesc, la care ne îndrumăză și cuvântul nostru „trupină“ derivat din trup. În Monti: Vocabolario della Gallia cisalpina e celtico, Milano 1856 aflăm: a) „tronch“ cu semnificațiune de „corpus humanum“ lat., căci Monti esplică: „si dice del corpo umano dagli omeri alu pudendo“, b) „tronch“ cu semnificațiunea de „trupină de arbore“, căci Monti esplică: „fusto grosso d'albero considerato senza pedale e rami“, c) „tronch“ cu semnificațiunea de „cadaver“ lat., căci Monti esplică: „putrido, tissico“. Și „corpus“ lătinesc încă are înțelesul de „cadaver“.

Este de însemnat aci, cumcă din „truncus“ lătinesc s'a format și „trunchiu“ al nostru, dar acesta are un înțeles mult mai restrins, precum arătă chiar și cuvântul „trupină“. Acesta impregiurare nu împedecă însă, cumcă dintr'un cuvânt lătinesc, se se fi format în limba noastră (cu ajutorul sistemii derivațiionale) dové cuvinte, precum s'a format din „poc“ cuvântul „poci“ și „pocni“, eră din „cioc“ cuvântul „ciocni“ și „ciocăni“ împreună cu „ciocanul“.

În dialectele limbilor romane dela apus, încât sânt mie cunoscute, nu am putut află, cumcă cuvântul „truncus“ lat., „tronco“ ital., se se fie contras prin sincope, adică prin lăpędarea lui „n“ în „trucus“ ori „troco“, dar am aflat în latinitatea evului de mijloc, anume în Diefenbach: Glossarium latino-germanicum, mediae et infimae aetatis, Francofurti a/M. 1857 pag. 599 „trucus“ (truccus) pentru „truncus“ lat., Stock germ. Apoi tot în Diefenbach: Novum glossarium latino-germanicum mediae et infimae aetatis, Francofurti

a/M. 1867 pag. 372 aflăm chiar „trocus“ pentru „truncus“, cu înțelesul de „Klocz“ și „Klocze“ germ., dar pe pag. 373 aflăm și „trucula“ pentru „truncula“.

Apoi chiar și fără această îndrumare a latinității evului de mijloc, din semnificațiunea cuvântului „trup“ și „trupină“ trebuie încă să presupunem derivațiunea cuvântului din „truncus“ latinesc prin elidarea lui „n“. Din „truncus“ lat. se face așa dară prin lăpădarea lui „n“ „truc“, de aci apoi prin strămutarea îndatinată a lui „c“ în „p“ se face „trup“. Dar și din „corpus“ lat. prin strămutarea lui „c“ în „t“ încă s'a putut face „torp“ apoi prin metatesa lui „r“ „trop“ și „trup“. — Strămutarea lui „c“ în „t“ este istorică în latinitatea evului de mijloc (prin urmare a trebuit să existe și în limba romană rustică), astfel aflăm în Diefenbach: Glossarium latino-germanicum mediae aetatis, Francofurti 1857 pag. 586—90 cumcă în același cuvânt figurează „c“ și „t“ d. e. „togilla“ și „cogilla“, „tolus“ și „colus“, „torta“ și „corta“, „tortillus“ și „cortillus“, „lorus“ și „corus“, „torvus“ și „corvus“, dar pe pag. 588 aflăm chiar „trocus“ pentru „torcus“, adecă metatesa lui „r“ căutată de noi.

Nici că se pōte pricepe altcum origina cuvântului „trup“, de ōrece tōte părțile constitutive ale trupului, în limba română au numiri latine (romane), în cât în analiză nici limba italiană, nici cea spaniolă, nici cea portugaleză s'eu francesă, nu pot rivalisă cu noi, și nu pot ține cu noi cont de latinitate. Deci cum ar fi de cređut, cumcă sub astfel de impregiurare, chiar întregul, adecă numirea pentru totalitatea părților constitutive a corpului, cuvântul „trup“ s'eu fie de origină străină? Se adeverește deci și la acest cuvânt cumcă nu pōte proveni în limba română din limba paleoslovenică, s'eu din celelalte limbi slave, căci acesta nu o concede înțelesul logic în limbele slave. Cuvântul „trup“ în limbele slave trebuie să provină a parte din limba română, alta parte cu înțelesul de „cadavru“ trebuie să fie de altă rădăcină.

Observez numai că și cuvântul „splină“, adecă „splen-nis“ latinesc, împreună cu multe altele acestuia asemenea încă se află în Miklosich: Lexicon palaeoslovenico-graeco-latinum, Vindobonae 1862—65; de aci putem apoi să ne facem o idee, cum trebuie de judecată limba paleoslovenică din acest lexicon.

24) *Maț, mațe* pl. Cuvântul acesta însemnă „intestinum“ și „viscera“ lat., „intestin“ și „boyan“ fr., „intestino“ și „budello“ ital., „Darm“ și „Gedärne“ germân.

DI Cihac: Dict. etym daco-romane, éléments slave etc. pag. 494 deduce acest cuvânt dela turcescul „ma“ și „mi“.

Acest cuvânt însă este de cea mai veche latinitate rustică, căci îl aflăm în Du Cange: Glossarium mediae et infimae latinitatis, Parisiis 1840—50 tom. 4 p. 321, anume aflăm „matia“ pentru: „intestina quae sordes emittunt“, va să dică formal și real „mațe“-le noastre. Apoi în Porru Nou dizionariu sardu-italianu, Casteddu 1832 pag. 375 încă aflăm „mazza“ pentru „budella“ și „intestini“ ital., va să dică, cuvântul trăiesce până în astăzi în graiul poporului italian de pe insula Sardinia.

Și de aci se vede cu câtă ignoranță pertracteză dl Cihac originea cuvintelor românesci.

(Va urmă.)

Simeon Manguuca.

Puntea dela Brooklyn.

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 249. —

Imensa punte suspendată de lângă Brooklyn, la New-York, e terminată. Acesta construcțiune gigantică destinată să lege New-York City cu Brooklyn, maha-laua principală a metropolei americane, s'a început la 2 ianuaru 1870; construcțiunea pilor n'a ținut mai puțin de șapte ani și numai la 11 iunie 1877 primul cablu a fost pus între New-York City și Brooklyn. După mai bine de 13 ani de lucru, podul nu e dat încă circulațiunii.

Distanța între cele două pile ale căror dimensiuni sânt enorme este de 1585 piciōre. Este partea punții situată d'asupra riului și sub care vor trece vasele. Tabla se găsește la 135 piciōre d'asupra nivelului apei, în creșterea ei cea mare. Dar aceste 1585 piciōre nu formeză de cât jumătate din partea suspendată a punții și a patra parte numai din lungimea sa totală.

Între fie-care din pile și cele două puncturi, unul la New-York, celalalt la Brooklyn, unde sânt prinse cablurile, distanța este de 930 piciōre, ceea ce dă 1860 piciōre pentru cele două părți și un total de 3445 piciōre pentru partea suspendată a punții. Începând dela pile și până la puntele de prindere, tabla punții trece d'asupra stradelor care sânt în vecinătatea portului la o înălțime de 90 piciōre d'asupra pământului. Pentru ea să se pōtă ajunge la ea, a trebuit să se construiască din partea despre New-York o șosea de 1562 piciōre lungime, care se urcă mereu dela Chambers-street, și dela Brooklyn o alta șosea de 971 piciōre lungime.

Puntea și cele două șosele ajung împreună la o lungime de 5989 piciōre, adecă mai bine de o milă.

R.

Cântece populare.

— Din Ardeal. —

I.

D-e-aș avé sabie nouă,
Mi-aș tăiă ulița 'n două,
Și mi-aș face-o cărărușe,
Să ducă la mândra 'n ușe.
Eși mândruță la porțiță,
Și dă-i bădiței guriță!
„— U! iu! iu! că nu țoiu da,
De-i fi harnic, ț-i luă!“

II

Mândra cu șurț de mētasă
Ar fi bună preotēsă,
Pagubă, că nu sci cōsă;
Mândra cu șurț de barșon
Ar fi bună dup' un doim,
Dar cenuș' ajunge 'n horn;
Mândra, cându-i rumenită,
Cu cinci sute nu-i plătita,
Dēcă se desrumenesce,
Nici doi hani rēi nu plătesce.

III.

De nu vîi bade pe sēră,
Nu te uit în astă vēră;
De nu vîi, când te doresc,
Nu te uit până trăiesc.

Bucium-Poeni.

Gr. Sima a lui Ior.

Cronică bucareșcă.

— 16/28 maiu.

(Alergările de cai. — Cum poți trece mai bine timpul pe nesimțite. — Versuri gravate pe un césornic. — Cum petrecem.)

Ieri a avut loc a doua și cea din urmă alergare de cai în primăvera acésta. Cu tóte că și duminica trecută (8/20 maiu) vremea a fost destul de frumoasă, de astă dată însă asistența eră cu mult mai numerosă, prin urmare, și alergările au fost cu mult mai animate. Âncă dela óra 1 după amiédă, elegante equipage, nenumerate trăsuri, frământau pardoséla călei Victoria, îndreptându-se spre șosea, unde, în apropiere de rëndul al doile, este construit hipodromul.

Aședat la una din mesele înșirate pe trotuar, d'alongul cofetăriilor din fața grădinei Episcopiei, priviam cum furnicau pe dinaintea mea grelele landauri, elegantele victorii, ușorele cabriolette, trásurile de piață, cărând toaletele cele mai felurite, culorile cele mai impestrițate, costumele cele mai ciudate. Sticlele ochelarilor mei păreau a fi un caleidoscop prin care vedeam cele mai neinchipuite combinațiuni de culori și croieli, cel mai curios amestec de ființe omenesci. Tóte stările sociale defilau pe dinaintea mea, în direcțiunea capétului podului Mogosóii, și mulți, fórté mulți din cei cari ori n'aveau vr'un echipagiu în șopron și doi cai la grajdii, ori nu găsise vr'o trásură de piață liberă, căci în asemeni díle sânt tóte prinse, ori cugetau că e mai bine să trecă la economii cei 10 lei după birjă, măsurau cu pași regulați distanța de câțiva kilometri ce-i despărția de locul de „great attraction“.

Óra s'apropie. S'ascéptă Regele. În loji, în tribune, în incinta hipodromului, publicul e nerăbdător. În ograda lor, caii, elegant impaltonați, sânt plimbați de căpěstre de métase. Vederea lor mi-aduse aminte aceste versuri improvisate de sigur cu ocasiunea unor asemeni alergări de cai la Paris :

Y-a-t-il rien qui vous agace
Comme un cheval en pal'tot.
Quand y a tant d' gens sur la place
Qui n'ont rien à s' fich' sur l' dos?*

Făr' a face parte dintre socialistii dela „Emanciparea“,** găsesc că aveau dreptate insultătorii cari pe stradele Londrei întimpinau pe leneșele Lady și pe greoii Lordi ce se duceau la curse: Voi ce sânteți nesce măgari cari ve duceți să vedeți cum alérgă caii, n'ați face mai bine să imbunătățiți rasa omenescă físicamente și moralmente?

Căci, v'asigur, mult ar fi de lucrat în direcțiunea acésta! și mai ales în societatea noastră! Cine nu crede, n'are de cât să-și alegă un punct de observațiune pe trotuarele uneia din stradele principale, și să observe lanțul omenesc ce se deșiră nesfârșit pe de'naintea lui. Nu-i indic locul: Fie sub palatul Dacia ori în colțul Bulevardului, fie în fața Teatrului ori pe peronul grădinei Episcopiei, căci orice punct de observațiune e bun pentru cel ce scie să observe; nici timpul: fie în-

* E ceva care să te plictisescă mai mult de cât un cal impaltonat, când sânt pe uliți atâția ómeni cari n'au ce să-și arunce pe spate?

** Revistă socială bi-lunară ce apare în Bucuresci.

tr'o dí de sərbătóre după amiédă, ori într'o séră de lucrătóre, și va căpétá o tristă incredințare.

*

În totdeuna când séra e frumoasă și am să ies unde-va, plec mai din vreme, grăbesc spre piața Teatrului și ajuns aci, m'ascund în colțul format de librării Szölösy și Graeve, de unde, rezimat de unul de galantare, trec în revistă tot ce se desfășoră ochilor mei. Și atâtea curiosități, și atâtea ciudățenii, atâtea úpuri și-atâte prostii îți desfătéză privirea, încât ori cum ai vré să trecă timpul, mai iute ori mai incet, nu poți simți cum trece: Écă ce léc așa recomandá eu ori cărui s'ar plänge de neregularitatea cu care césornicul i mėsorá timpul. Unul din acestia e și prietenul meu Mateiu Botez, care a avut originala ideia de a pune pe psilografal Macedo-Román N. Vládica să-i graveze pe césornic aceste versuri improvisate în ura lui pe înderétnicia inchipuită a bietului mėsorător de timp :

La césornicul meu.

Te-am cumpérat în tinerețe
P'un preț nu tocmai mic,
Sperând să-mi fii la bérânețe
Un scump și bun amic

Dar tu drept mulțámire
Îți bați de mine joc:
Când am vr'o întâlnire
Abiá te misci din loc;

Ér când voiesc ca césul
Să-l faci măcar d'un an,
Atunci îți-aréți necasul,
Césornice dușman!

Hai, barem, mergi mai iute,
S'ajung la bérânețe,
Ca inima-mi să uite
Ast foc de tinerețe.

Și-atunci... adio tóte!
Căci ne oprim în drum:
Tu perđi trei-patru róte,
Eu perd un amic bun.

Ori cât de lungă acésta bucată, ea nu ocupă nici jumétate din partea internă a capacului orologiului. Scriptura e atât de fină, în cât abiá se póte citi cu ochii liberi. Dl Vládica e un psilograf din cei mai îndemánateci și afluența e destul de mare la hotelul de Viena unde locuiesc. Artistul și-a gravat pe capacul césornicului seu portretul, care-i este de o perfectă aseménare. El va stá puțin în orașul nostru și écă de ce fie-care îl acedieză cu comandele, fie-care vrénd să păstreze o amintire psilografică, fie cât de microscopică, despre trecerea lui prin Bucuresci.

*

Căldurile, de și sosite abiá de trei díle, au început a deveni obositoare. Ve scriu la 11 óre din nópte pe o temperatură de 18 grade. Puteți judecă ce e díua. Astfel grădinele au început a fi frecventate de o numerosă visită* — în stilul afișelor. Mica grădina-terasă a hotelului Oteteleșan, de unde privirea domină o parte frumoasă a Bucurescilor, e una din cele mai vizitate. Cuvéntul pentru ce, e numele lui Wiest, al cărui viguros arcuș, totdeuna tinér, ori cât de bérán artistul, are darul de a ne fărmeacă ori de câte ori l'auđim. Cei ce nu iubesc musica, își recoresc plăzina cu un inghețată pe peronul Episcopiei privind la trecători.

cei căror le place un aer mai curat și o petrecere mai lungă se îndreptă spre Vila Regală, Aredic, Jardin des fleurs, Herăstrău ș. a., situate afară din oraș, în apropiere de șosea; er cei cu posunarele gôle, și cei mai mulți sînt acestia, se mulțămesc a măsura lungimea trotuarelor,

Pășind ca barza care cu pasu-i gânditor
Tot pare că măsoră vr'un strămoșesc ogor,

și reflectând asupra miseriilor omenesci.

Acesta e totă viața pe care o ducem în timpul de față.
A. C. Șor.

C e e n o u ?

Carmen Sylva și Societatea limbilor române.

La 13 maiu a ținut Societatea limbilor române la Montpellier ședința solemnă a concursului al patrule filologice și literar. Cu acesta ocaziune s'a cetit și o poezie a reginei României scrisă în limba franceză. Dl Berluce-Perussis din Aix în Provençe adresase reginei, în timpul scurtei șederi la Sestri Ponente aprôpe de Genova, o poezie în stil provençal, în care exprimă dorința provenčanilor d'a vedé regina la ei. Șirele din urmă ale acestei poezii sînt de o frumsețe gingașe și sună astfel: „Dela București până la Paris sînteți regină, sînteți împărătăsă — Și fără legi, fără soldați, Carmen are ca subiect ce iubesce: Datoria, Idealul și Arta“. La acesta poezie regina a respuns prin niște strofe, cari — precum constată raportul oficial — prin delicateța, rara distincțiune și puritatea limbei, pot să fie lăudate de numele cele mai înalte ale literaturii franceze. Versurile dlui de Berluce-Perussis și ale reginei României au fost primite cu aplauze unanime.

Hymen. Dl Antoniu Bonyi profesor în Beiuș s'a logodit cu dșora Cornelia Pop, fiica repausatului notar comunal Nicolae Pop.

O nouă societate română de economii. Spre a mulțami una din cele mai simțite trebuințe ale poporăciunii din Țera-Oltului, dnii Alesandru Micu vicar foraneu, Basiliu Stanciu căpitan în pensiune, Nicolae Cosgarea căpitan în pensiune, Ioan Roman avocat, Ilariu Duvlea avocat și dl Visarion Roman director executiv al „Albinei“ s'a constituit într'un comitet, ca să înființeze în Făgăraș un institut de bani. Numele Societății va fi: „Furnica“. Scopul ei va fi d'a da împrumuturi și a primi depuneri spre fructificare. Capitalul social este de 30,000 fl., împărțit în 300 de acțiuni de câte 100 fl. La subscrierea capitalului se plătesc 10% de fie-care acțiune, 20% se vor plăti în 20 zile dela ținerea adunării generale constituante, restul când se va cere prin direcțiunea societății. Subscripțiunea se făcu în ziua de 31 maiu.

Maialul tinerilor români din Deva, ținut în grădina dela gară, la 27 l. tr., fiind cel dintâi în est-an, a fost bine cercetat nu numai de românii, ci și de magiarii din loc. Pavilionul de danț a fost împodobit cu ramuri verzi de stejar și cu lampione; stéguri și colori naționale a lipsit cu totul. Petrecerea s'a început la ôrele 3 d. p. și a durat, cu nestemperată animositate, pân' aprôpe la 12 nôptea. Cadrilul l'au jucat vr'o 60 părechi, în trei colône. Se vedea pe fața danțătorilor vioiciunea satisfăcătoare, că din grația lui Jupiter pluvius în fine reușiră a-și stêmperă dorul de petrecere. Resultatul material asemenea fiind satisfăcător, din venitul brut de peste 170 fl., venitul curat de 110 fl. se va depune spre fructificare în favorul bisericii gr. or. din localitate.

Corpurile legiuitoare ale Ungariei s'au închis luni prin rescript regesc, care totodată convocă sesiunea următoare pe 24 septembrie. Înainte d'a se include, în camera magnaților s'a cetit rescriptul regesc, prin care se numesc președinte al acelei cameri, în locul ucisului Mailáth, fostul vice-președinte Ladislau Szögyényi; er vice-președinte comitele Ioan Cziráky.

Adunări invetătorești Reuniunea invetătorilor dela școlile române gr. or. din protopresbiteratul Sighișorei va ținé adunarea sa generală în Sighișora la 7/19 iunie. Președintele reuniunii e dl Ioan Muntean invetător primar, notar Ioan Berescu asemenea invetător. — Despărțeméntul Abrud al reuniunii invetătorilor gr. or. de acolo va ținé adunarea sa generală în Abrud la 2 și 3 iunie st. n. sub presiul dlui protopop Ioan Gall.

Iunie. Tinerimea română din Beiuș arangeză astăzi sâmbetă în 2 iunie o petrecere de vără în folosul studenților săraci; petrecerea se va ținé în ospetăria opidană. — Tinerimea din Năséud arangeză asemenea astăzi o petrecere, despre care ni s'a promis raport pentru nrl viitor.

Comisar regesc în Năséud. Din Năséud primim aceste șire: „Avem un comisar regesc. Veres Denes, vice-comite din Turda, carele a venit să controleze administrația fondurilor școlare și școlile, respective se vedă în ce măsură se propune limba magiară? În 28 maiu a participat la esamenul de gimnastiă, despre rezultat s'a exprimat forte mulțamit. În 29 a visitat școla normală și gimnasiul, a esaminat în tôte clasele din limba magiară. La banchetul ce i s'a dat în 29 s'a exprimat, cumcă a fost surprins de progresul aflat în limba magiară și că a fost fals informat. În 30 a plecat la școlile de pe sate. Socotelile dela fonduri le-a allaț în cea mai bună stare“.

Societatea Alexi Șincaiană a clericilor din Gherla, adunându-se în ședință extraordinarie la 10 maiu a. e., în presița Rds. D. canonic rector seminarial și supraveghiător al societății Demetriu Coroian, a Clariss. D. profesor de teologie și conducător al Societății Atanasu Demian, a Clariss. D. prefect de studii Eusebiu Cartice, a Cl. D. catechet Ioan Georgiu, și a dlui cleric absolut Sabin Coroian, ș-au ales biroul pe viitorul an scolastic în persoanele membrilor următori: președinte Sim. P. Simon, cl. III; vice-președinte Iuliu Huban, cl. III; notar al corespondințelor Ioan Coza cl. I; cassar Simeon Pinteș cl. III; bibliotecar Victor Birinde cl. II; notar al ședințelor Iuliu Dragoș cl. I; archivar Eugeniu Dredean cl. I; controlor Ales. Zoicaș cl. I.

Încoronarea țarului s'a sêvêșit fără d'a se fi întemplat vr'o nenorocire. Țarul a dat un manifest, dar acela nu conține nici o modificare politică ori socială în starea actuală a lucrurilor. Acordă o amnestie politică insurginților poloni, cari, primind d'a se rentôrce la caminele lor, vor făgădui în mod solemn să arate supunere și credință împêratului. Grațieză un mare număr din condamnații nepolitici; értă numeroșe amendi și făgăduiesce că va scuti de impoșitele remase îndêrēt pe unele categorii din poporăciunea săracă.

Ucigătorii lui Mailáth ș-au mărturisit deja tóți faptul. Ș-au ales și pe advocații apêrători. Pertractarea finală se va ținé încă în luna lui iunie.

Un tînêr pus la loterie. La Viena, un tînêr forte plăcut și d'un caracter blând, dar fără avere, a avut ingenioșă ideia d'a pune la loterie propria sa persoană. Biletele sînt de 50 cruceri, dar nu pot fi liberate de cât la femeii măritate. În adevêr, tînêrul se angageză să ia în căsătorie pe aceea care-l va căștigă și care, pe lângă un bărbat plăcut, va primi ca zestre de 100,000 de florini pe cari trebuie să-i producă loteria.

Francia se incurcă în două resboie asiatice dintr'odată, cu popóre semibarbare, dară destul de be-

licóse. Pe insula Madagascar au invins francesii, érá la Tonkin, care se ține de imperiul Chinei, au fost ei bátuți așa, in cât a ramas mort unul din cei mai buni comandánți de marină, anume Revière și un alt comandant fu rănit de mórte. N'au perit francesi mulți, căci au apucat a se retrage in pozițiuni tari; au înțepat însă forțe tare ambițiunea națională, vędându-se bátuți de cătră un popor ramas tare in cultură. La sciirea acésta camerele votară indată tótă suma cerută de cătră guvern pentru acele două expedițiuni belice.

Femeile călătóre. Etă, că femeile au început să rivalizeze cu bărbații cei mai cutezători in privința călătoriei. Carolina intrégă este in revoluțiune, dice o fóie americană, d'o bandă de fete cari au călătorit pe jos prin toți munții țării. In numer de șese, abia eșite din școlă și fără nici o escortă, au făcut 420 de mile. Cu ciomagul in mână, cu sacul la spinare, ele au dormit pe câmp și au suferit tótă asprimea timpului. In trecerea lor. erau pretotindenea primite forțe bine. Fiecare la rëndul seu, a redigiat jurnalul de călătorie, care cuprinde 1246 pagine scrise forțe strins. S'au făcut prinsori in privința iuțelei călătoriei lor. care a fost esecută într'o lună. Un frumos aménunt: o femeie bătrână se oferise a le slují de conducătoare și pázitoare in călătoría lor; ele nu au primit.

Femei alegători in Oregon Legislatura statului Oregon aprobă, acum doi ani, o modificare a constituțiunii, pentru a da femeilor dreptul de vot. Adunarea generală d'acum a ratificat acésta decisiune. Pasul cel din urmă ce trebuie să se facă este d'a supune acea propunere la un plebiscit și decă va fi adoptată, Oregonul va fi cel d'ântei stat al Uniunii care va admite pe femei la egalitatea dreptului de vot pentru orice ramură de funcționari ai guvernului. Pare surprindător, că o esperiință de felul acesta se face mai antei într'o regiune care nu e încă ajunsă la deplină civilizațiune, dar nu trebuie să se uite că, acum 200 ani, o încercare, care a fost ridiculizată de multă lume, s'a făcut — in privința guvernului — pe cóstele Nouei Englitere. Oregonul va fi noua Engliteră a secolului al nouespredecele.

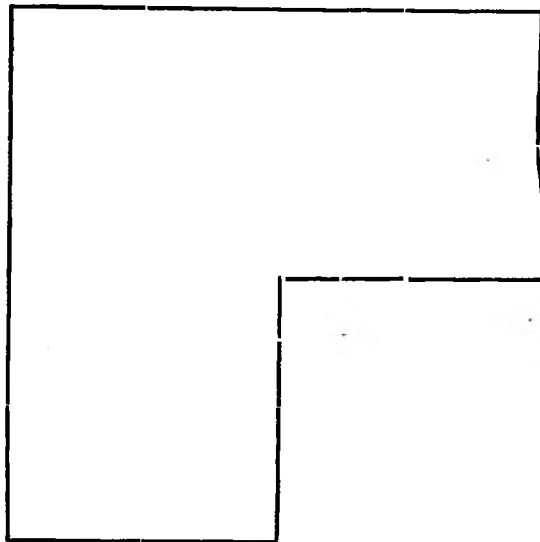
Centenarul lui Luther in Germania. Consistoriul provinciei din Sacsonia și biuroul sinodului provincial au numit un comitat însărcinat să organizeze sərbătorile centenarului lui Luther la Wittenberg. Acésta intrunire a exprimat cu unanimitate dorința d'a nu celebra acest centenar la 10 seu la 11 novembre, astfel după cum a fost vorba, ci 'n luna septembrie când timpul este mai favorabil. La Erfurt, unde Luther și-a petrecut tinerețea și unde și-a făcut studiile, s'a conceput proiectul d'a-i ridica un monument, a căruia inaugurare se va face in luna august. Cu ocaziunea acestei ceremonii, se va organizá un cortegiu istoric, represintând primirea pregătită la 6 aprile 1521, de universitate și burghesia din Erfurt, lui Luther, care se ducea la dieta dela Worms. O invitațiune a fost adresată de curënd tuturor studinților in teologie.

Ghicitură triunghiulară.

De Maria B. Cornea.

Un părinte are 4 fii, și nainte de mórte, voind a asigurá viitorul fiilor sei, a testat un petec de pământ — asemenea figurei triunghiulare aci desemnate — cu acea condițiune, că dênșii ca frați, așa să se imparte, că fiesce-carele dintre ei să capete o parcelă egală.

Cum dară se va imparte acest pământ, ca fiesce-carele să capete o parte egală?

Terminul de deslegare e 13 junio. Ca toldéuna și de astă-dată se va sorti o carte intre deslegători.

*

Deslegarea ghiciturei de șac din nr. 14:

Ce suriđi cu nepăsare,
Ce suriđi așa ușor;
Séu nu scii ce supărare
Ini causéză al teu dor?

Nu cunosci acea simțire,
Ce e dulce și e chin;
Fără voie, fără scire,
Ne îndemnă să iubim!

Deslegare bună ni-a sosit dela dómnele și domnișórele: Emilia Onciu n. Ciavoșchi, Iconia Borca, Mariți Lupan, Iosefina Popescu, Virginia German, Amalia Crișan, Iulia Mureșan, Maria Popoviciu, Eufrosina Popescu, Lila Muntean și dela dl Demetriu Ganea.

Premiul s'a obținut de dșóra Virginia German in Sombotelec.

*

Deslegarea ghiciturei numerice din nr. 16: „Christos a inuiat din morți!”

Deslegare bună ni-au sosit dela dómnele și domnișórele: Eufrosina Popescu, Iulia Muntean, Minodora Micșunescu, Virginia German, Aurelia Pop, Mariți Lupan, Iosefina Popovici, Amalia Crișan.

Premiul s'a dobândit de domnișóra Aurelia Pop in Deva.

Călindarul săptămânei.

Điua sept.	st. v.	st. n.	Numele sântilor și sərbătorile.	Sórele resare	Sórele apun.c
Duminecă	22	3	Mart. Vasilisc.	4 17	7 40
Luni	23	4	Păr. Mihail.	4 17	7 40
Marti	24	5	Păr. Simenn.	4 16	7 41
Mercuri	25	6	Sf. Ion Botez.	4 16	7 42
Joi	26	7	(†) <i>Inălțarea Domn.</i>	4 16	7 42
Vineri	27	8	Mart. Terapont.	4 16	7 43
Sâmbetă	28	9	Păr. Nichita.	4 16	7 45

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare. Strada principală nr. 274.